

A nyilvánosság tájékoztatása az Eger és Környéke Takarékszövetkezet kockázatkezeléséről és a belső tőkekövetelmény számításáról a 2009. december 31-ei adatok alapján

Az új Bázeli Tőkeegyezmény 3. pillérének megfelelően, a Kormány 234/2007.(IX.4.) számú rendeletében és a Hpt. 137/A §-ban foglaltak szerint az Eger és Környéke Takarékszövetkezet ezúton ad nyilvános tájékoztatást a kockázatainak kezeléséről, a tőkekövetelmény alakulásának elveiről, méréséről.

A Takarékszövetkezet elkötelezett a tekintetben, hogy a nyilvánosságot oly módon tájékoztassa, hogy átláthatósága mindenkor biztosítva legyen. Ennek érdekében a nyilvánosság számára mindazokat az információkat eljuttatja, melyek a Takarékszövetkezet megítélését közvetlenül, vagy közvetve érinthetik és elősegíthetik az ügyfelek és a tulajdonosok döntéshozatalát.

1. Kockázatkezelési célok és elvek

1.1 Kockázati stratégia szabályozás

A BASEL II. felkészülés alapkövetelményei követésével a Takarékszövetkezeti Integráció közös alapokon nyugvó szabályozásának alkalmazásával kívánunk eleget tenni az ICAAP eljárásnak.

Az Eger és Környéke Takarékszövetkezet működése és ezen belül is elsősorban a hitelezési tevékenysége során vállalt kockázatok kezelésére, csökkentésére a jogszabályi előírások, az integrációs alapelvek, valamint a Takarékszövetkezet Igazgatósága által elfogadott Kockázati Stratégia előírásainak megfelelő mérési, kockázatkezelési módszereket alkalmaz a feladat megvalósítása érdekében.

A Kockázati Stratégia az üzleti stratégia alapján került meghatározásra. Feladatai arra irányulnak, hogy kiegyensúlyozott kockázat/hozam arány jöjjön létre, folyamatosan fennmaradjon a Takarékszövetkezet kockázatviselő képessége, és folyamatosan fenn tudja tartani kockázatainak tőkével való fedezettségét. A stratégia évente felülvizsgálatra kerül.

Általános elv, hogy a Takarékszövetkezet csak olyan kockázatot vállal, amely felmérhető, kezelhető, amely nem haladja meg kockázatviselő képességét, amely óvatos de tartós és stabil eredményességet biztosít.

A Kockázati Stratégia követelményei a Takarékszövetkezet belső szabályzataiban kerülnek kifejtésre, részletezésre. Belső szabályzataink tartalmazzák az ügyfelek, az ügyletek és a fedezetek minősítésére, a kockázatvállalási megállapodások/szerződések előkészítésére, megkötésére, a kockázatvállalások jóváhagyására, a kockázatok folyamatos figyelemmel kísérésére és a problémás ügyletek kezelésére vonatkozó elveket, folyamatokat, szabályokat, illetve hatásköröket és felelősöket.

A Kockázati Stratégia meghatározza a kockázati étvágyat is. Takarékszövetkezetünk e szerint óvatos, mérsékelt kockázatu üzletpolitikát kíván folytatni, tevékenységét olyan üzleti tevékenységekre összpontosítja és korlátozza, amelyek esetében kellő szaktudással és

technikai feltételekkel rendelkezik, a kockázat megítélésére, mérésére, követésére. A kockázatok kezelésének módszereit, az eljárásokat, a limitrendszert az elfogadott belső szabályzatok szerint a Takarékszövetkezet Eszköz-Forrás Bizottsága határozza meg.

1.2 Kockázatkezelési terület, szervezetek

Működésünk során számos kockázattal találkozunk, ezért a kockázatkezelés, mint tevékenység minden szakmai terület munkájába, feladatkörébe beépül. A kockázat felismerés és elemzés tevékenységének koordinálására független funkcióként beépült a szervezetbe a kockázati kontrolling, amely az üzleti döntésekkel nincs kapcsolatban.

A kockázatkezelés úgy került kialakításra, hogy minden releváns kockázat felismerhető és kezelhető legyen.

Az üzleti és a működési típusú döntéseknek négy szintje van. A jogszabályokban meghatározott szintek fölötti döntéseket az Igazgatóság hozza meg. A szervezeten belül pedig három további döntési szint került kialakításra.

- kirendeltségi szint
- Régió szint
- Központi Cenzúra Bizottság.

Alapvető a „több szem elven” alapuló döntéshozatal. A szabályalkotás és a kockázati limitek meghatározása kétszintű. A jogszabályok által meghatározott esetekben az Igazgatóság, minden egyéb esetben a Takarékszövetkezet Eszköz-Forrás Bizottsága hatáskörét képezik a szabályok, szabályzatok megalkotása, a limit rendszer kialakítása, módosítása.

2. Szavatoló tőke számítása

Szavatoló tőkével kapcsolatos információk a takarékszövetkezet 2009. évi auditált adatai alapján:

(Eft)

Alapvető tőke	743.613
Alapvető tőkeként elismert tőkeelemek	466.925
Befizetett jegyzett tőke	466.925
Alapvető tőkeként elismert tartalékok	253.850
Lekötött tartalék	44.484
Általános tartalék	30.563
Eredmény tartalék	178.803
Mérlegszerinti eredmény	28.337
Általános kockázati céltartalék	15.120
Egyéb levonások az alapvető tőkéből	-20.619
Járulékos tőke	352.759
Értékelési tartalék	314.783
Lejáráttal rendelkező alárendelt kölcsöntőke	37.976
Kockázatok fedezésére figyelembe vehető, levonások utáni összes alapvető és járulékos tőke	1.096.372

A tőke megfelelés követelményrendszerét szabályozó jogszabályok előírják, hogy a takarékszövetkezetnek a tőke megfelelés megfelelőségére belső értékelési folyamattal kell rendelkeznie.

A Takarékszövetkezet tőkeszükségletét a Takarékszövetkezeti Integráció által közösen elfogadott 1. Pillér és 2. Pillér szerinti előírások, valamint a SREP módszertan határozza meg.

A takarékszövetkezetünk az OTIVA által kidolgozott szabályzatokat elfogadta.

Ennek megfelelően kerülnek számszerűsítésre a tőkekalkulációs kulcsszámok, melyek törvényi limit feletti biztosítása minden körülmények között működési alapfeltétel.

A Takarékszövetkezet havonta számszerűsíti a tőke megfelelés mérőszámait, melyeket a Felügyelet felé jelent rendszeresen.

Belső tőke megfelelés értékelés folyamat mindazon takarékszövetkezeti folyamatokat magában foglalja, amelyekkel a Tagintézmény Vezető Testületei biztosítják, hogy

- a Tagintézmény az összes lényeges kockázatot megfelelően azonosítsa, mérje, összesítse és figyelje (monitorozza);
- az intézmény meghatározza a kockázatok fedezéséhez szükséges belső tőke nagyságát, és folyamatosan biztosítsa, hogy a lényeges kockázatok fedezéséhez megfelelő, a belső szabályok szerint meghatározott tőkefedezet álljon rendelkezésre;
- hatékony kockázatkezelési rendszert működtessen, és azt folyamatosan fejlessze.

A Hpt. 76/K §-a (2) szerint belső tőke megfelelés értékelési folyamatnak arányosnak kell lenni a hitelintézet tevékenysége jellegével, nagyságrendjével és összetettségével.

A Tagintézmény a Hpt. 13/C §-ában, 76/K §-ában és a 145/A §-ában szereplő arányosság elvének alkalmazása szempontjából kis intézménynek minősíti magát, mert

- nem végez bonyolult tevékenységet, termékei és szolgáltatásai a betétgyűjtési, hitelezési és pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kapcsolódnak, származtatott ügyleteket csak fedezeti céllal alkalmaz
- termékeit és szolgáltatásait alapvetően Magyarországon nyújtja, nem végez jelentős határon átnyúló szolgáltatást
- viszonylag kis piaci részesedéssel rendelkezik,
- a Hpt. 76. § (1) bekezdésében meghatározott hitelezési, partner-, különböző típusú piaci és működési kockázatok minimális tőkekövetelményének számításához nem alkalmaz a Felügyelet által jóváhagyott, a vonatkozó külön kormányrendeletekben meghatározott fejlett módszereket.

A takarékszövetkezet belső tőkeértékelési folyamata az alábbi elemekből áll:

1. Kockázati stratégia meghatározása
2. Lényeges kockázatok meghatározása, a kockázatok mérése, kezelése, figyelése, a kapcsolódó tőkeszükséglet meghatározása és az ezekkel kapcsolatos jelentések
3. Tőketervezés - a minimális szabályozási tőkekövetelmény meghatározása, a lényeges kockázatok belső tőkeszükségletének összegzése és összehasonlítása a minimális tőkekövetelménnyel, a tőkepuffer mértékének a meghatározása és összehasonlítása a takarékszövetkezet rendelkezésére álló tőkével.

**A HPT 76.§-a (1) bekezdésének a. pontja szerinti kockázati kategóriák
tőkekövetelménye kitétségi osztályonként**

(Eft)

Központi kormányok, és központi bankok	0
Regionális kormányok, vagy helyi önkormányzatok	7.599
Közszektorbeli intézmények	0
Multilaterális fejlesztési bankok	0
Nemzetközi szervezetek	0
Hitelintézetek és befektetési vállalkozások	24.038
Vállalkozások	80.101
Lakosság	93.255
Ingatlannal fedezett követelések	87.269
Késedelmes tételek	53.707
Fedezett kötvények	0
Kollektív befektetési értékpapírok	0
Egyéb tételek	59.527
SA módszer tőkekövetelménye összesen:	405.496

Az értékvesztés elszámolása és visszairása, a céltartalék képzése és felhasználása meghatározására szolgáló megközelítések és módszerek

A hitelintézetek kintlévőségei, befektetése és vállalt kötelezettségei minősítését és az azok után elszámolt értékvesztés és céltartalék meghatározását a 2000. évi C. törvény (a továbbiakban Szvt), az 1996 évi CXII. törvény (Hpt.) és módosításai, a 250/2000(XII.24.) Kormányrendelet tartalmazza.

A minősítések elvégzésekor az ügyfelekkel szembeni követelések, a befektetések, valamint a függő és jövőbeni kötelezettségek teljes összegét - a tőkekövetelést, a kamat- és kamatjellegű követeléseket - minősíteni kell, amellyel kapcsolatban veszteség keletkezésének kockázata áll fenn.

Az eszközminősítési kategóriákba sorolást - a tétel jellegétől függően - a következő szempontok együttes mérlegelése alapján kell elvégezni:

- a.) az ügyfél-, illetve partnerminősítés: a pénzügyi, illetve befektetési szolgáltatással érintett ügyfél vagy partner pénzügyi helyzete, stabilitása, jövedelemtermelő képessége, és az ezekben bekövetkező változások,
- b.) a törlesztési rend betartása (késedelmi idő): a kintlévőség törlesztésével kapcsolatban keletkezett tőke- és kamattörlesztési késedelmek alakulása,
- c.) az ügyfélhez kapcsolódó országgkockázat (politikai kockázatra, transzferkockázatra nézve egyaránt) és az abban bekövetkezett változás,
- d.) a fedezetként felajánlott biztosítékok értéke, mobilizálhatósága, hozzáférhetősége és az ezekben bekövetkezett változás,
- e.) a tétel továbbértékesíthetősége, mobilizálhatósága (a piaci kereslet-kínálatti viszonyok és az elérhető piaci árak, a kibocsátó saját tőkéjében való részesedés a befektetés arányában),
- f.) a tételből adódó veszteségnek minősülő jövőbeni kifizetési kötelezettség.

A takarékszövetkezet forgatási és befektetési célú állampapírokban való kihelyezései kockázatmentesnek minősülnek, így azok kapcsán értékvesztés elszámolására nem kerül sor.

Az átvett eszközök készletek, és egyéb követelések esetében a takarékszövetkezet a megtérülés valószínűségét vizsgálja és annak megfelelően számol el értékvesztést. Az értékvesztés visszairására akkor kerülhet sor, ha a követelés értéke teljes egészében megtérült.

A számviteli beszámítások utáni kitettség értékek hitelezésikockázat-mérséklés figyelembevételre előtti összege és a kitettség értékek átlagos értéke kitettségi osztályonkénti bontásban:

Kitettségi osztály	Db	Állomány (eft)	Átlagos állomány(eft)
Regionális kormányok, vagy helyi önkormányzatok	19	117.418	6.180
Vállalkozásokkal szembeni	86	1.168.904	13.592
Lakossággal szembeni	3.649	1.717.351	471
Ingatlanul fedezett követelések	722	2.790.217	3.865
Késedelmes tételek	747	622.616	833

A kitettségek földrajzi megoszlása:

A takarékszövetkezet nem végez határon átnyúló tevékenységet

A kitettségek gazdasági ágazatbeli megoszlása

Ágazati besorolás	%
Lakosság	60,84%
Mezőgazdaság, erdőgazd,halászat	3,69%
Ipari tevékenység	3,92%
Építőipar	2,60%
Kereskedelem, vendéglátás, és szállítás	4,37%
Pénzügyi tevékenységek	20,39%
Ingtanügylek	1,47%
Egyéb tevékenységek	1,26%
Önkormányzatok	1,46%
Összesen:	100,00%

A kitettségek hátralévő futamidő szerinti csoportosítása kitettségi osztályonként

	Bruttó (eft)	Nettó (eft)
0-3 hó	1.202.174	1.001.945
3 hó-1 év	1.251.236	1.211.548
1 év- 5 év	1.334.116	1.227.205
5 év felett	2.510.768	2.421.985
Összesen:	6.298.294	5.862.683

A gazdasági ágazatbeli vagy ügyfélkategória szerinti megoszlásban összesítve a késedelmes tételt és a hitelminőségromlást szenvedett kitettségeket a takarékszövetkezet a Hpt alapján védett információnak nyilvánította, ezért, ezeket az adatokat nem kívánja nyilvánosságra hozni.

Az elszámolt és visszaírt értékvesztést, illetve képzett és felhasznált céltartalékot, külön feltüntetve az adott évben elszámolt, illetve képzett összeget.

Ügyfél-kategória	Nyitó állomány	Év.képzés minősítés miatt	Visszaírás adott év ráford. csökk. minősítés miatt	Visszaírás adott év bev.növ minősítés miatt	Visszaírás adott év bev.növ eszk.érték miatt	Visszaírás adott év bev.növ veszteség mérséklés miatt	Záró állomány
Nem püi vállalkozás	40.018	121.251	52.983	34.700			73.586
Jogi szem. vállalkozás	38.998	112.245	44.224	34.680			72.339
Nem jogi vállalkozás	1.020	9.006	8.759	20			1.247
Háztartások	279.639	236.916	84.711	69.819			362.025
Év	35.387	28.518	12.038	11.456			40.411
Lakosság	244.252	208.398	72.673	58.363			321.614
Egyéb	0	1.318	1.318				0

	Nyitó egyenleg	Képzés	Felhasználás	Felszabadítás	Záró Egyenleg
Függő és jövőbeni kötelezettségekre képzett céltart.	244	78	221		101
Általános kockázati ct.	18.000				18.000

Hitelminőség-romlást szenvedett és késedelmes kitétségek országokénti bontásban

A takarékszövetkezetnek nyilvánosságra hozatali adatai nincsenek, mivel határon átnyúló tevékenysége nincs.

3. Hitelezési kockázatok

A hitelkockázat egy pénzintézet legfontosabb kockázati típusa. A hitelezési kockázat abból származik, hogy az ügyfél egy adott hitel vonatkozásában bármilyen okból nem, vagy nem megfelelő időben tesz eleget fizetési kötelezettségeinek.

Az Eger és Környéke Takarékszövetkezet a fentebb már említettek szerint lakossági ügyfelei vonatkozásában négy, vállalkozói, intézményi ügyfele vonatkozásában pedig két lépcsős döntési rendszert alkalmaz, a „több szem elv” alkalmazásával.

A különböző ügyfél szegmensekben eltérő adóminősítési módszereket alkalmazunk, a szegmens jellegének megfelelően:

- Intézmények (állam, önkormányzat, társulás, egyéb szervezetek)
- Vállalkozások
- Lakosság
- Lakossági szektor eszköz alapú jelzáloghitelezése.

Az adós minősítését a kockázatvállalás megtörténte előtt minden ügyfélre el kell végezni. Az adósminősítést a limittel, vagy kockázatvállalással rendelkező ügyfelek esetében rendszeresen meg kell ismételni.

Az adósminősítés során az egyes ügyfélszegmensbe tartozó ügyfelek az adott szegmens kockázatait kifejező minősítési kategóriákba kerülnek besorolásra. Egy ügyfélnek egy időpontban kizárólag egy érvényes adósminősítése lehet. Minden ügyfélre és ügyfélcsoportra a minősítés meghatározza az adott kategóriára érvényes limiteket, kondíciókat, fedezeti követelményeket.

Egy ügyfélre, ügyfél csoportra megállapított limit magába foglalja az Ügyféllel/Ügyfélcsoporttal szembeni kockázatvállalások teljes összegét.

A Takarékszövetkezet a belső minősítések mellett külső minősítéseket is használhat. A jogszabályokban megfogalmazott lehetőséget figyelembe véve, minden, a Felügyelet által elfogadott, külső minősítő szervezet minősítését elfogadjuk. (www.pszaf.hu)

A belső minősítések speciális fajtása lakossági ügyfelek esetében a scoring. A scoring meghatározza az ügyfél minősítési kategóriáját, illetve azt, hogy adott termék esetén mennyi az ügyfél által igényelhető maximális hitelösszeg. A minősítési kategória határozza meg, hogy egy ügyfél finanszírozható-e, illetve mekkora annak a valószínűsége, hogy a szerződésben vállalt kötelezettségeinek időben eleget tud tenni. Az előrejelzés a scoring során egy bizonyos múltbéli időszak alatt megfigyelt jól, illetve rosszul teljesítő ügyfelek hitel visszafizetési szokásait veszi alapul, majd összeveti az adott ügyfél által adott egyedi információkkal.

3.1 Hitelezési kockázat mérséklése

A Fedezetértékelési Szabályzat szabályozza a kihelyezések fedezetésül szolgáló biztosítékok elfogadhatóságának, hitelbiztosítéki érték megállapításának, a kötelezettségvállalások fedezettségi mértéke megállapításának, a fedezetek folyamatos figyelemmel kísérésének és felülvizsgálatának rendjét.

A vonatkozó jogszabályi előírásokban meghatározott elismerhetőségi feltételeket és minimum követelményeket teljesítő biztosítékok alkalmasak arra, hogy a hitelkockázat tőkekövetelményének csökkentése céljából figyelembevételre kerüljenek. A Takarékszövetkezet elfogad – korlátozott mértékben, és jellemzően kiegészítő fedezetként – olyan, az irányadó jogszabályoknak és a vonatkozó belső szabályzatoknak megfelelő, abban rögzített, de a BASEL II-es követelményeket nem teljesítő fedezeteket is, azonban ezek nem alkalmazhatóak a tőkekövetelmény csökkentésére.

A kockázatvállalás tartalma alatt rendszeresen figyelemmel kell kísérni és dokumentálni a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, a fedezetek, biztosítékok meglétét, állapotát, valós értékét és érvényesíthetőségét. Lényeges romlás esetében a Takarékszövetkezet dönthet pótlólagos fedezet(ek) bevonásáról.

A biztosíték az adós gazdasági sorsától független értéket kell, hogy képviseljen.

Amennyiben a biztosíték egyéb kitétséget is biztosít, vagy azt egyéb kötelezettségek terhelik, fedezetként csak az egyéb terhekkal csökkentett összegben vehető figyelembe.

A kötelezettségvállalásról szóló döntés előtt a Takarékszövetkezet meggyőződik a szükséges biztosítékok meglétéről, valós értékéről, likviditásáról, mobilizálhatóságáról, jogi érvényesíthetőségéről, a fedezet és a hitel devizanemének eltérése esetén az árfolyamkockázat mértékéről, majd a jóváhagyást követően megkötí a biztosítéki szerződést a biztosítékba

adóval. Ingatlanok, ingóságok esetében megköveteljük azok biztosítását és engedélyezését. A kötelezettségvállalások esetében a Takarékszövetkezet standard szerződésmintákat használ. Ettől eltérő tartalmú szerződés csak a jogi képviselő ellenjegyzése mellett köthető. Elsősorban megfelelő mobilitású és forgalmi értékű ingatlanok, ingó eszközök, pénzügyi instrumentumok képezhetik a kockázatsökkentő eszközt. Ezt kiegészítik a meghatározott garantőr intézmények és állami szervezetek kezességei, garanciái.

Csoportosítás (a HKR szerint)	Minősítés kategória					
	1 (AAA- AA)	2 (A+ -A-)	3 (BBB+- BBB-)	4 (BB+- BB-)	5 (B+ -B-)	6 (CCC+- CCC-)
a., központi kormány és központi bank			X			
b., regionális kormány és helyi önkormányzat						
c., multilaterális fejlesztési bank						
d., Európai Közösség, Nemzetközi Valutaalap						
e., HKR szerinti közszektorbeli intézmény						
f., hitelintézet és befektetési vállalkozás			X			
g., vállalkozás ha elismert külső min. rend.						
h., hitelintézettel egyenértékű pü-i váll.						

A Takarékszövetkezet kockázatvállalásait negyedévente minősíti és jogszabályi előírásoknak megfelelően céltartalékot képez, és értékvesztést számol el. Az ügylet minősítése az ügyféltípustól, a fennálló kockázatvállalás nagyságától függően történhet egyszerűsített módszerrel és egyedi eljárással is.

3.2 Kockázat mérés, jelentésszolgálat

A takarékszövetkezet a PSZÁF által elfogadott hitelminősítő szervezeteket fogadja el.

A Takarékszövetkezet a vonatkozó jogszabályokban (Hpt és a 196/2007.Hkr.) foglaltak szerint a Standard módszerrel számítja a hitelezési kockázat tőkekövetelményét.

A hitelezéskockázat-mérséklés hatásának számítását a Standard módszer, illetve a pénzügyi biztosítékok egyszerű módszere szerint számítja ki.

A kitétségek besorolásánál a takarékszövetkezet figyelembeveszi a Hkr-ben foglaltakat, a PSZÁF-nak szolgáltatandó adatokra vonatkozó PM rendelet előírásait, a PSZÁF-nak az adatszolgáltatással kapcsolatosan nyilvánosságra hozott útmutatásait, állásfoglalásait és egyéb iránymutatásait.

A Takarékszövetkezet a jogszabályok alapján jelenti kockázatkezelési eljárásait, és tényleges kockázatait és az ebből számított tőkekövetelményt a Pénzügyi Szervezet Állami Felügyelete (PSZÁF), a Magyar Nemzeti Bank (MNB), valamint az Országos Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alap (OTIVA) felé.

4. Piaci kockázatok

Ilyenek lehetnek: - kamatkockázatok
- devizaárfolyamkockázat
- ker.könyvi kockázat

A piaci kockázatok kezelésére vonatkozó kereteket a Kockázati Stratégia és a belső szabályzatok határozzák meg. Jellemzően a változó kamatozást alkalmazzuk a gyors piaci reagálási lehetőség miatt.

A kereskedési könyvet nem vezettünk, ezért a tőkekövetelmény meghatározása a vagyonkezelésbe adott értékpapírok esetében valósul meg.

Spekulációs tevékenységet nem folytatunk.

A piaci kockázat tőkekövetelménye alacsony, mivel itt is alacsony kockázatvállalási hajlandóságot tanúsít a Takarékszövetkezet.

5. Működési kockázat

A működési kockázat az emberi hibákból, rendszer hibákból, a nem megfelelő vagy hibás belső folyamatokból, illetve a külső eseményekből eredő veszteségek kockázata.

Azonosítását, kezelését a Kockázati Stratégián alapuló belső szabályzatok határozzák meg.

A takarékszövetkezet a Hpt értelmében a működési kockázatok mérésére az alapmutató módszert alkalmazza, melynek összege a 2009. évi auditált adatokat figyelembevéve: 104.931eft.

6. Likviditási kockázat

Az eszközök és források lejáratá közötti egyensúly alapvető a Takarékszövetkezet likviditásának biztosításához. A likviditási maximális kitétséget az Eszköz-Forrás Bizottság által meghatározott szabályok, illetve az Igazgatóság által megfogalmazott limitek határozzák meg.

7. Egyéb kockázatok

A BASEL II által meghatározott egyéb kockázatok (partner, reputációs, reziduális, országkockázat) nem jelentősek a Takarékszövetkezet életében.

Eger, 2010. május 8

EGER ÉS KÖRNYÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET
IGAZGATÓSÁGA